

Cristian Sandache

„SUNT SOLUL DRAGOSTEI ȘI-AL URII”

**POEZIA ȘI PUBLICISTICA LUI
OCTAVIAN GOGA**

Cristian Sandache

**„SUNT SOLUL DRAGOSTEI
ȘI-AL URII”**

**POEZIA ȘI PUBLICISTICA LUI
OCTAVIAN GOGA**

Argonaut / Mega
Cluj-Napoca, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SANDACHE, CRISTIAN

"Sunt solul dragostei" : poezia și publicistica lui Octavian Goga / Cristian Sandache. - Cluj-Napoca : Argonaut 94 : Mega, 2025

ISBN 978-630-95242-0-1

ISBN 978-606-020-987-4

821.135.1.09

Tehnoredactare și copertă: Ioachim Gherman

© Autorul & Argonaut

Editura Argonaut 94

Calea Dorobanților nr. 55, ap. 15, Cluj-Napoca

Tel. 0730.015.485

e-mail: edituraargonaut@yahoo.com

www.editura argonaut.ro

Cuprins

I. Argument	7
II. Poezia lui Octavian Goga, la o nouă lectură	11
III. Publicistica lui Octavian Goga: o viziune socio-politică românească	116

I. Argument

Fraza lui Octavian Goga (1 aprilie 1881, Rășinari, Sibiu-7 mai 1938, Ciucea, Cluj) este de o frumusețe neasemuită, clară și solară, de o muzicalitate tulburătoare. Omul atât de erudit devenea poet, chiar și în cazul celor mai banale intervenții, chiar și atunci când emitea idei cu care nu puteai fi de acord. Exista la el o grijă instinctivă față de miera limbii române, de curgerea ei fără istov, delicată și sugestivă. Când poetul devenea polemic sau se învoldura pamfletar, cuvintele prindeau aripi de vultur mânios, ori se metamorfozau dintr-o dată, în ploaie de toamnă, străbătută de fulgere scurte, aspre și orbitoare. Eșecul său în politica mare, poate fi explicat și pe seama acestei texturi lirice (cu luminile și umbrele sale), care-l făcea să disprețuiască la modul absolut, ceea ce numea adesea în unele scrisori adresate soției sale Veturia- „*măcinișul zilnic*”, adică bucătăria internă a partidelor, acel amestec de urzeli subterane și viermuiești orgolioase, care ajungeau în cele din urmă să acopere sufletele cu adevărat sensibile, cu un fel de pojghiță groasă.

Astăzi, imaginea poetului și a omului politic Octavian Goga a intrat într-un con de umbră. Ce-i drept, poetul era complet interzis în anii realismului socialist, pentru a fi ulterior redescoperit și repus în circuitul valorilor naționale. După 1990, scăderile politicianului, antisemitismul și prohitlerismul său declarativ, au determinat

aruncarea unui vâl al îndoielii și asupra poetului ca atare, voci ale criticii literare românești (unele notabile, precum Nicolae Manolescu, de pildă), comparând poezia lui Goga în termeni aproape constant defavorabili, în raport cu creațiile altor poeți europeni, asemănători prin temele abordate, liricului din Rășinariii Sibiului. Ar fi vorba despre o poezie depășită de timp, închisă între hotarele sale ca într-un chihlimbar, o poezie care nu mai poate spune foarte multe, sensibilității omului actual. Goga nu ar fi avut nici adâncimea metafizică amplă a marilor cugetători lirici, nici anvergura creatorilor de imagini cutremurătoare, intense. Și totuși, câteva dintre poeziile sale rămân și astăzi exemplare prin forța protestului radical, de o fosforescentă energie, iar suita de tablouri și portrete etnografico-psihologice, prin care a fixat pe ecranul cuvintelor sugestive geografia sufletească a satului natal (și prin el- un anumit specific al satului transilvănean românesc), mărturisesc virtuțile unui pictor al expresiilor mustind de farmecul vechimii binecuvântate. Sunt versuri care se gustă și se simt, asemenea unui vin vechi și neprețuit, ferecat de generații în butoaie misterioase, păstrate în beciurile alchimiștilor din munții ninși și blestemați de furtuni geologice.

Goga are în spusa lui lirică (dar și în multe dintre intervențiile sale oratorice păstrate în paginile tipărite), un vag ecou de rostiri biblice, fie dacă ne gândim la viforul din cuvinte, fie la evocările pline de culoare și de melancolie. Nu era doar influența mediului în care se formase, ci și efigia unei personalități speciale, una care (dacă ar fi să-l parafrazăm), se născuse cu un spirit de revoltă permanent, cu pumnii strânși, cu un compas de o deschidere neobișnuită, către durerile și bucuriile lumii. Așa după cum el însuși preciza, Goga nu era propriu-zis un țăran, dar a manifestat o neobișnuită empatie față de psihologia și mediul rural transilvan, pe care l-a considerat o adevărată

axă a lumii românești, modelul ideal pe care românii ar fi trebuit să-l aibă în vedere, ori de câte ori se refereau la ilustrarea unui tradiționalism în paradigmă proprie.

Octavian Goga mă fascinasese încă din copilărie, când i-am citit prima dată, câteva poezii. Bunica mea paternă avea o ediție de buzunar a poeziilor sale, iar de pe pagina de gardă, chipul poetului părea că mă fixează. M-au uimit ochii lui neobișnuit de bulbucați, profunzimea expresiei arsă parcă de o pasiune întunecată și nesfârșită. Bunica mi-a povestit câte ceva despre omul cel straniu, ale cărui poezii reușiseră să mă emoționeze peste măsură, insistând mult pe faptul că fusese un mare poet, dar un foarte slab conducător de oameni. Și am mai aflat și despre faptul că soția lui (Veturia), avusese un glas foarte frumos, care o făcuse vestită în toată lumea. Peste ani, când istoria îmi devenise profesie și pasiune deopotrivă, m-au impresionat (mai cu seamă), textele cu caracter confesiv ale poetului, în care remarcasem de la început, o stranie melancolie aburoasă, echivalentul muzical al unui recviem stins. Credeam că Goga scrie astfel pentru public și pentru posteritate, cu grija de a-și conserva o anumită imagine pe scara receptării istorice, dar mai târziu am realizat că el era sincer, iar cuvintele acestea în ritm de litanie, nu erau altceva, decât expresia unui suflet de o nebănuită adâncime, chinuit de dileme, dornic de o liniște absolută, pe care însă nu o va putea afla niciodată în timpul vieții.

Mi-am propus cândva să-i dedic o carte ceva mai încheagată și nu m-am ținut de cuvânt, deși despre omul politic Octavian Goga am mai scris și am mai publicat câte ceva, de-a lungul vremii. Încerc acum să ofer o viziune personală despre opera literară și publicistica uneia dintre personalitățile culturii și vieții publice românești, care (mărturisesc), m-a fascinat întotdeauna, ceea ce-mi va face demersul și mai dificil, însă sper să nu fac nicio concesie

lipsei de obiectivitate, care reprezintă cel mai mare pericol pentru un istoric. Să precizez că am avut în vedere opera sa publicată (poezia, publicistica, memorialistica, miniaturile cu caracter aforistic și instantaneele variate surprinse de către spiritul său curios), astfel încât, cea mai mare parte a acestui volum poate fi lecturată și ca o aplicație a procedurii analitico-istoric, cunoscut îndeobște drept „critică de text”.